Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE cu privire la libertatea de exprimare

Nr. 64 din 23.04.2010

Publicat : 09.07.2010 în Monitorul Oficial Nr. 117-118 art Nr : 355 Data intrarii in vigoare : 09.10.2010

MODIFICAT
HCC12 din 04.06.13, MO167-172/02.08.13 art.22; în vigoare 04.06.13
LP192 din 12.07.12, MO190-192/14.09.12 art.646; în vigoare 01.10.12

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul şi sfera de aplicare a legii

(1) Prezenta lege are scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum şi un echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare şi apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale şi vieții private şi de familie ale persoanei.

(2) Prezenta lege nu reglementează raporturile juridice ce țin de accesul la informații, acordarea dreptului la replică concurenților electorali în campania electorală şi apărarea drepturilor de autor şi a drepturilor conexe.

Articolul 2. Noțiuni principale

Termenii şi expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații:

defăimare – răspîndire a informației false care lezează onoarea, demnitatea şi/sau reputația profesională a persoanei;

răspîndire a informației – proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puțin către o persoană, exceptînd persoana lezată);

informație – orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet şi/sau imagine;

fapt – eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc şi timp şi a cărui veridicitate poate fi dovedită;

judecată de valoare – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit;

judecată de valoare fără substrat factologic suficient – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate;

injurie – exprimare verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana şi care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;

cenzură – denaturare nejustificată a materialului jurnalistic sau interzicere nejustificată de a

răspîndi anumite informații de către conducerea mass-mediei; orice manifestare a autorităților publice sau a persoanelor care exercită funcții publice de ingerință în activitatea editorială a mass-mediei sau a angajaților acesteia ori de împiedicare a tirajării sau a răspîndirii informației;

informație despre viața privată şi de familie – orice informație, inclusiv imagine, privind viața familială, viața la domiciliu, corespondența şi conținutul ei, sănătatea şi defectele fizice, orientarea şi viața sexuală, precum şi comportamentul persoanei, în condițiile în care persoana contează, în mod rezonabil, pe intimitate;

interes public – interes al societății (şi nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei;

persoană care exercită funcții publice – persoană fizică care exercită atribuțiile puterii publice (executive, legislative ori judecătoreşti) sau persoană juridică ce prestează servicii de utilitate publică, sau persoană fizică care administrează persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică ori subdiviziuni ale acesteia;

persoană publică – persoană care exercită funcții publice sau o altă persoană care, datorită statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezeşte interesul public;

document al autorității publice – act emis de o autoritate publică sau de o persoană care exercită atribuțiile puterii publice;

comunicat al autorității publice – relatare făcută publică de o autoritate publică sau, în numele acesteia, de o persoană care exercită atribuțiile puterii publice;

mass-media – mijloc de informare în masă, tipărit sau electronic, precum şi jurnalistul;

investigație jurnalistică – cercetare rezonabilă a faptelor de către mass-media pentru realizarea unui material jurnalistic;

rectificare – corectare benevolă, din proprie inițiativă sau la cerere, a faptelor care au fost prezentate greşit;

dezmințire – infirmare a relatărilor defăimătoare cu privire la fapte care nu corespund realității;

replică – răspuns al persoanei lezate la opiniile exprimate într-un material răspîndit de mass-media;

scuze – declarație prin care persoana îşi exprimă regretul pentru injurie sau pentru informații despre viața privată şi de familie;

discurs care incită la ură – orice formă de exprimare care provoacă, propagă, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță.

Articolul 3. Libertatea de exprimare

(1) Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi şi de a comunica fapte şi idei.

(2) Libertatea de exprimare protejează atît conținutul, cît şi forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, şochează sau deranjează.

(3) Exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrîngeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea şi a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea şi morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparțialitatea puterii judecătoreşti.

(4) Restrîngerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin. (3) şi doar în cazul în care restrîngerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectîndu-se echilibrul just dintre interesul protejat şi libertatea de exprimare, precum şi libertatea publicului de a fi informat.

(4^1) În condițiile alin. (3) se interzice propagarea şi/sau utilizarea în scopuri politice a simbolurilor

regimului comunist totalitar (secera şi ciocanul şi orice suport cu aceste simboluri), precum şi promovarea ideologiilor totalitare, acțiuni care se sancționează în conformitate cu legislația în vigoare.

[Art.3 al.(4[1]) declarat neconstituțional prin HCC12 din 04.06.13, MO167-172/02.08.13 art.22; în vigoare 04.06.13]

[Art.3 al.(4[1]) introdus prin LP192 din 12.07.12, MO190-192/14.09.12 art.646; în vigoare 01.10.12]

(5) Garanțiile privind libertatea de exprimare nu se extind asupra discursurilor care incită la ură sau la violență.

Articolul 4. Libertatea de exprimare a mass-mediei

(1) Statul garantează libertatea de exprimare a mass-mediei. Nimeni nu poate interzice sau împiedica mass-media să răspîndească informații de interes public decît în condițiile legii.

(2) Mass-media are sarcina de a informa publicul asupra problemelor de interes public şi de a efectua, în conformitate cu responsabilitățile sale, investigații jurnalistice în probleme de interes public.

(3) Pe lîngă garanțiile prevăzute la art. 3, libertatea de exprimare a mass-mediei admite şi un anumit grad de exagerare sau chiar provocare, cu condiția să nu se denatureze esența faptelor.

Articolul 5. Interzicerea cenzurii în mass-media

(1) Independența editorială a mass-mediei este recunoscută şi garantată de lege. Cenzura este interzisă.

(2) Se interzice ingerința în activitatea editorială a mass-mediei, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. În cazul în care ingerința este prevăzută de lege, ea urmează a fi interpretată limitativ.

(3) Nu se admite crearea de autorități publice pentru controlul prealabil al informației care urmează a fi răspîndită de mass-media.

(4) Nu constituie cenzură obligația impusă de instanța de judecată prin hotărîre definitivă de a răspîndi sau de a nu răspîndi o informație, precum şi obligația impusă prin lege de a răspîndi o anumită informație.

(5) Cenzura în mass-media publică, precum şi împiedicarea ilegală intenționată a activității mass-mediei, atrage răspundere penală.

Articolul 6. Libertatea publicului de a fi informat

(1) Orice persoană are libertatea de a primi informații de interes public prin intermediul mass-mediei.

(2) Apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public.

(3) Confiscarea tirajului sau lichidarea mass-mediei scrise poate avea loc, printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă, doar în cazurile în care aceasta este necesară într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică ori pentru a împiedica divulgarea informațiilor ce constituie secret de stat.

Articolul 7. Dreptul la respectul onoarei, demnității şi reputației profesionale

(1) Orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității şi reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

(2) Persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții:

a) este falsă;

b) este defăimătoare;

c) permite identificarea persoanei vizate de informație.

(3) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin. (2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat.

(4) Persoana lezată prin răspîndirea unor judecăți de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecățile de valoare cumulează următoarele condiții:

a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient;

b) au un caracter defăimător;

c) permit identificarea persoanei vizate de informație.

(5) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin. (4) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, sau publicarea unei replici, precum şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat.

(6) Se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții:

a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică;

b) permite identificarea persoanei vizate.

(7) Persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin. (6) poate solicita exprimarea scuzelor şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat.

(8) Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic şi satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privința faptelor.

Articolul 8. Imunitatea în cauzele cu privire la defăimare

Nu poate fi intentată o acțiune cu privire la defăimare pentru declarația făcută:

a) de către Preşedintele Republicii Moldova şi deputații în Parlament în exercitarea mandatului;

b) de către participanții la proces, inclusiv martorii, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în cadrul urmăririi penale sau al unui proces judiciar;

c) în cererile, scrisorile sau plîngerile cu privire la încălcarea drepturilor şi a intereselor legitime, expediate autorităților publice pentru examinare.

Articolul 9. Libertatea de a critica statul, autoritățile publice şi persoanele care exercită funcții publice

(1) Orice persoană are dreptul de a critica statul şi autoritățile publice.

(2) Statul şi autoritățile publice nu pot intenta acțiuni cu privire la defăimare.

(3) Statul şi autoritățile executive şi legislative nu sînt protejate de legea penală sau contravențională împotriva declarațiilor defăimătoare.

(4) Persoanele care exercită funcții publice pot fi supuse criticii, iar acțiunile lor – verificării din partea mass-mediei, în ceea ce priveşte modul în care şi-au exercitat sau îşi exercită atribuțiile, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura transparența şi exercitarea responsabilă a atribuțiilor lor.

Articolul 10. Dreptul la respectul vieții private şi de familie

(1) Orice persoană are dreptul la respectul vieții private şi de familie.

(2) Dreptul la respectul vieții private şi de familie nu se extinde asupra informațiilor despre viața privată şi de familie răspîndite cu acordul expres sau tacit al persoanei sau obținute în locurile publice cînd persoana nu poate conta, în mod rezonabil, pe intimitate.

(3) Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru că a făcut publice informații despre viața privată şi de familie a persoanei dacă interesul public de a le cunoaşte depăşeşte interesul persoanei vizate de a nu răspîndi informația.

(4) În cazul răspîndirii informației despre viața privată şi de familie cu încălcarea prevederilor alin. (3), persoana poate solicita exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului moral şi material cauzat.

Articolul 11. Dreptul persoanelor publice şi al persoanelor fizice care exercită funcții publice la respectul vieții private şi de familie

(1) Persoanele publice şi persoanele fizice care exercită funcții publice au dreptul la respectul vieții private şi de familie.

(2) Informațiile despre viața privată şi de familie a persoanelor publice şi a persoanelor fizice care exercită funcții publice pot fi dezvăluite dacă aceste informații prezintă interes public. Răspîndirea informațiilor respective nu trebuie să ducă la prejudicii nejustificate terților.

(3) Dacă persoanele publice şi persoanele fizice care exercită funcții publice provoacă ele însele atenția asupra aspectelor din viața lor privată şi de familie, mass-media are dreptul să cerceteze aceste aspecte.

Articolul 12. Dreptul la prezumția nevinovăției

(1) Orice persoană acuzată de săvîrşirea unei infracțiuni sau contravenții este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă.

(2) Autoritățile publice şi persoanele care le reprezintă sînt obligate să respecte dreptul la prezumția nevinovăției şi să se abțină de la orice comentarii care ar sugera că persoana este vinovată de comiterea infracțiunii sau contravenției.

(3) Organele de urmărire penală nu pot face declarații publice cu privire la vinovăția persoanei puse sub învinuire, cu excepția susținerii învinuirii în instanța de judecată.

(4) Persoanele care nu reprezintă autoritățile publice şi nu pot influența în niciun fel derularea procesului intentat, inclusiv mass-media, au dreptul să-şi exprime opinia privind vinovăția unei persoane cu condiția ca:

a) din contextul exprimării să reiasă clar că pînă la momentul dat nu există o hotărîre judecătorească irevocabilă de condamnare a persoanei respective;

b) din contextul exprimării să reiasă clar că este vorba de opinii, şi nu de fapte confirmate;

c) faptele pe care se bazează comentariile privind vinovăția unei persoane şi calitatea procesuală a acesteia să fie expuse cu precizie.

Articolul 13. Protecția surselor de informare

(1) Mass-media şi orice persoană care efectuează o activitate cu caracter jurnalistic de colectare, de primire şi de distribuire a informației către public, precum şi persoana care colaborează cu acestea, care au obținut informații de la o sursă, au dreptul de a nu dezvălui identitatea sursei sau orice informații care ar putea duce la identificarea sursei.

(2) Persoana care a distribuit publicului informația obținută din surse confidențiale nu poate fi obligată să dezvăluie identitatea sursei în cadrul unui proces civil sau contravențional.

(3) Refuzul persoanei de a dezvălui sursa de informare nu îl lipseşte de celelalte garanții de care beneficiază pîrîtul într-o procedură judiciară.

(4) În cadrul unui proces penal, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în condițiile legii, poate obliga persoana să divulge sursa de informare dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) dosarul penal vizează infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) divulgarea sursei este absolut necesară pentru urmărirea penală;

c) au fost epuizate toate posibilitățile de a identifica sursa de informare prin alte mijloace.

Capitolul II
PROCEDURI DE EXAMINARE
Secţiunea 1
Procedura de examinare a cauzelor cu privire la defăimare

Articolul 14. Procedura de examinare a cauzelor cu privire la defăimare

(1) Cauzele cu privire la defăimare se examinează în procedură contencioasă conform prevederilor prezentului capitol şi ale Codului de procedură civilă.

(2) Cauzele cu privire la defăimare cînd nu este cunoscută sursa ce a răspîndit informaţia defăimătoare şi nici autorul informaţiei ori cînd persoana juridică ce a răspîndit informaţia a fost lichidată şi nu este cunoscut autorul articolului ori al informaţiei defăimătoare sau acesta a decedat se examinează conform procedurii cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

Articolul 15. Cererea prealabilă

(1) Persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informaţiei şi/sau persoanei juridice care a răspîndit-o rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului cauzat. În caz de deces al persoanei defăimate, cererea prealabilă se depune de către persoana interesată.

(2) Cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informaţia defăimătoare. Acesta este un termen de prescripţie. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile.

(3) Persoana va indica în cerere informaţia pe care o consideră defăimătoare şi, în cazul răspîndirii unor relatări cu privire la fapte, circumstanţele care demonstrează că informaţia este în esenţă falsă sau, în cazul răspîndirii judecăţilor de valoare, circumstanţele care demonstrează că acestea nu se bazează pe un substrat factologic suficient.

Articolul 16. Procedura de examinare a cererii prealabile

(1) Cererea prealabilă se examinează în termen de 5 zile de către autorul informaţiei şi, după caz, de către persoana juridică ce a răspîndit această informaţie.

(2) Dacă se constată că informaţia la care se referă cererea prealabilă este falsă sau nu se bazează pe un substrat factologic suficient, persoana juridică ce a răspîndit informaţia sau autorul informaţiei satisface cererea prealabilă, fiind obligat să efectueze, după caz, rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea, la cerere, a prejudiciilor cauzate.

(3) Rectificarea sau dezminţirea informaţiei, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor se efectuează în termen de 15 zile de la data examinării cererii prealabile, iar dacă informaţia a fost răspîndită de mass-media şi publicaţia sau emisiunea care a răspîndit această informaţie apare mai rar decît o dată la 15 zile, în următorul număr sau emisiune.

(4) Plata compensaţiilor în temeiul cererii prealabile se efectuează în termen de 15 zile de la data examinării cererii prealabile sau într-un alt termen convenit de părţi.

(5) În cazul refuzului de a satisface, integral sau parţial, cererea prealabilă, persoana lezată poate depune cerere de chemare în judecată.

(6) În cazul refuzului de satisfacere a cererii prealabile pe motivul omiterii termenului de prescripţie, persoana lezată poate solicita, concomitent cu depunerea cererii de chemare în judecată, repunerea în termenul de depunere a cererii prealabile.

Articolul 17. Termenul de adresare în instanța de judecată

(1) Cererea de chemare în judecată cu privire la defăimare poate fi depusă în termen de 30 de zile. Acest termen curge de la:

a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă;

b) data expirării termenului pentru examinarea cererii prealabile.

(2) Termenul specificat la alin. (1) este termen de prescripție.

(3) Persoana poate fi repusă în termenul de prescripție dacă a omis acest termen din motive justificate şi a înaintat cererea de chemare în judecată în termen de 30 de zile de la data dispariției motivelor care justifică repunerea în termen.

(4) În cazul în care, concomitent cu depunerea cererii principale, nu au fost înaintate pretenții cu privire la compensarea prejudiciilor, instanța de judecată va respinge cererea pentru compensarea prejudiciilor depusă ulterior.

Articolul 18. Forma şi conținutul cererii de chemare în judecată

(1) Cererea de chemare în judecată se întocmeşte cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 166 şi 167 din Codul de procedură civilă.

(2) Invocînd circumstanțele de fapt şi de drept pe care îşi întemeiază pretențiile, reclamantul va mai indica:

a) dacă informația îl vizează;

b) dacă informația a fost răspîndită de pîrît;

c) dacă informația comportă caracter defăimător;

d) dacă informația se bazează pe fapte în esență false;

e) dacă este sau nu persoană publică în sensul prezentei legi şi dacă informația se referă la calitatea lui de persoană publică;

f) dacă informația se referă la o chestiune de interes public;

g) dacă a fost respectată procedura prealabilă;

h) dacă informația defăimătoare a cauzat prejudicii morale şi materiale şi care este întinderea reală a acestor prejudicii;

i) alte circumstanțe relevante pentru examinarea cauzei.

(3) În cererea de chemare în judecată, reclamantul va indica exact relatările cu privire la fapte a căror dezmințire se solicită şi textul dezmințirii sau judecățile de valoare fără substrat factologic suficient.

(4) La cererea de chemare în judecată se anexează:

a) publicația ce conține informația contestată sau înregistrarea emisiunii, sau, dacă prezentarea înregistrării nu este posibilă, se va indica postul, emisiunea, data şi ora difuzării;

b) copia de pe cererea prealabilă cu dovada expedierii sau înmînării acesteia pîrîtului;

c) răspunsul la cererea prealabilă.

Articolul 19. Taxa de stat

(1) Pentru cererea de chemare în judecată în care se solicită dezmințirea, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor se achită o taxă de stat în mărime de 5 unități convenționale.

(2) Pentru pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral şi material cauzat prin defăimare se achită o taxă de stat în mărimea prevăzută la art. 3 pct. 1) lit. a) din Legea taxei de stat.

Articolul 20. Părțile şi alți participanți la proces

(1) Reclamant în cauzele cu privire la defăimare poate fi:

a) orice persoană fizică a cărei onoare, demnitate sau reputație profesională a fost lezată prin răspîndirea unei informații;

b) în numele persoanei decedate, dacă aceasta nu a înaintat o acțiune cu privire la defăimare – persoana interesată, însă fără dreptul de a cere compensarea prejudiciului moral;

c) orice persoană juridică a cărei reputație profesională a fost lezată prin răspîndirea unei informații.

(2) Pîrît în cauzele cu privire la defăimare poate fi persoana care a răspîndit informația, autorul informației şi, după caz, persoana de la care a fost preluată informația.

(3) În cazul în care acțiunea este intentată unei persoane care a preluat informația de la o terță persoană a cărei identitate este dezvăluită, ultima poate interveni în proces în condițiile Codului de procedură civilă.

Articolul 21. Competența jurisdicțională

Litigiile cu privire la defăimare se examinează în primă instanță de judecătorii, ca instanțe de drept comun.

Articolul 22. Asigurarea acțiunii

(1) Concomitent cu depunerea cererii prealabile către mass-media, în scopul prevenirii unei pagube iminente, reclamantul poate solicita instanței de judecată aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii.

(2) Cererea de asigurare a acțiunii prevăzută la alin. (1) se examinează la prezentarea actelor care confirmă expedierea sau înmînarea cererii prealabile.

(3) La cererea reclamantului, instanța de judecată poate aplica următoarele măsuri de asigurare a acțiunii:

a) interdicția de a răspîndi informația contestată;

b) aplicarea sechestrului pe tirajul care conține informația contestată;

c) interdicția de a distruge înregistrările audio şi video.

(4) Instanța de judecată poate aplica măsurile de asigurare stipulate la alin. (3) lit. a) şi b) doar dacă reclamantul demonstrează că ar putea suporta prejudicii care nu ar putea fi compensate prin despăgubirile ulterioare şi că măsura de asigurare a acțiunii depăşeşte interesul public de a cunoaşte această informație.

(5) Nu se admite aplicarea sechestrului pe bunurile pîrîtului, inclusiv pe contul bancar, pentru asigurarea pretențiilor privind compensarea prejudiciului moral.

(6) Dacă persoana nu a depus cerere de chemare în judecată în termenul stabilit la art. 17 alin. (1), măsura de asigurare a acțiunii îşi pierde efectele.

Articolul 23. Succesiunea în drepturi

(1) Dacă reclamantul a decedat după depunerea cererii de chemare în judecată, însă înainte de pronunțarea hotărîrii, se admite succesiunea în drepturi, cu excepția pretențiilor privind compensarea prejudiciului moral.

(2) Dacă reclamantul a decedat după pronunțarea hotărîrii în primă instanță, iar prin hotărîre s-a dispus compensarea prejudiciului moral, succesiunea în drepturi se admite şi în partea compensațiilor morale acordate de prima instanță.

Articolul 24. Sarcina probațiunii

(1) Reclamantul trebuie să dovedească următoarele:

a) pîrîtul a răspîndit informația;

b) informația îl vizează şi este defăimătoare;

c) informația constituie o relatare cu privire la fapte şi este în esență falsă; sau

d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient;

e) existența şi cuantumul prejudiciului cauzat.

(2) Pîrîtul trebuie să dovedească următoarele:

a) informația nu este defăimătoare şi/sau nu îl vizează pe reclamant;

b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient;

c) la momentul răspîndirii informației, deşi a luat toate măsurile de diligență, nu putea şti că prin acțiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient;

d) informația răspîndită este de interes public.

(3) În cazurile ce vizează restrîngerea libertății de exprimare, refuzul pîrîtului de a dezvălui un secret profesional sau sursa de informare nu constituie temei suficient pentru admiterea acțiunii.

Articolul 25. Prezumții în cauzele cu privire la defăimare

(1) Orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de persoană privată sau publică se interpretează în favoarea acordării statutului de persoană publică.

(2) Orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de interes public sau curiozitate se interpretează în folosul acordării statutului de interes public.

(3) Orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de judecată de valoare sau relatare cu privire la fapte se interpretează în favoarea acordării statutului de judecată de valoare.

(4) Orice dubiu rezonabil cu privire la existența şi cuantumul prejudiciului moral se interpretează în favoarea acordării unei compensații de 1 leu.

(5) Orice dubiu rezonabil cu privire la buna-credință a persoanei care a efectuat o investigație jurnalistică se interpretează în favoarea bunei-credințe.

(6) Orice alt dubiu care nu este demonstrat conform regulilor prescrise de lege se interpretează împotriva restricționării libertății de exprimare.

Articolul 26. Dezmințirea

(1) Orice persoană este în drept să ceară în instanța de judecată dezmințirea relatărilor false şi defăimătoare cu privire la fapte.

(2) În cazul în care instanța de judecată va stabili că acțiunea cu privire la răspîndirea informației false şi defăimătoare este întemeiată, iar reclamantul solicită publicarea unei dezmințiri, instanța va dispune dezmințirea relatărilor false şi defăimătoare, indicînd în dispozitivul hotărîrii textul dezmințirii.

(3) Instanța de judecată va dispune efectuarea dezmințirii în cel mai potrivit mod pentru restabilirea drepturilor reclamantului. Dacă informația falsă şi defăimătoare a fost răspîndită prin intermediul mass-mediei, instanța va obliga mass-media care a răspîndit această informație să publice şi/sau să răspîndească dezmințirea la aceeaşi rubrică, pagină, în acelaşi program, la aceeaşi oră sau în acelaşi ciclu de emisiuni. În cazul în care informația falsă şi defăimătoare a fost răspîndită prin alte mijloace decît mass-media, instanța va stabili aceeaşi modalitate de dezmințire sau, după caz, alta adecvată situației.

(4) Dacă mass-media sau, după caz, autorul informației se află în imposibilitatea de a publica dezmințirea, instanța de judecată va obliga mass-media sau, după caz, autorul informației să publice dezmințirea în alt mijloc de informare în masă cu o rază similară de acoperire sau difuzare. Dacă ultimul va refuza publicarea dezmințirii, persoana obligată să publice dezmințirea va plăti reclamantului o compensație în mărime de la 50 la 5000 de unități convenționale.

(5) Mass-media scrisă va insera dezmințirea sub titlul „Dezmințire”. Textul dezmințirii va fi scris cu aceleaşi caractere ca şi informația dezmințită.

(6) Mass-media va publica dezmințirea în termenul stabilit de instanța de judecată. În cazul în care publicația sau emisiunea urmează să apară cu depăşirea termenului stabilit de instanță, dezmințirea va fi făcută în următorul număr sau emisiune.

Articolul 27. Dreptul la replică

(1) Orice persoană ale cărei drepturi sau interese au fost lezate prin răspîndirea unor judecăți de

valoare fără substrat factologic suficient are dreptul la replică.

(2) Replica se va referi numai la informația defăimătoare contestată, va fi expusă în termeni decenți şi nu va conține amenințări sau comentarii marginale.

(3) Publicarea sau difuzarea replicii se face în modul şi în condițiile prevăzute pentru publicarea sau difuzarea dezmințirii.

Articolul 28. Exonerarea de răspundere a mass-mediei
pentru preluarea informațiilor

(1) Responsabilitatea mass-mediei pentru preluarea relatărilor false cu privire la fapte şi/sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient nu survine în cazul în care aceste informații au fost răspîndite:

a) în documentele sau comunicatele autorităților publice;

b) în cadrul şedințelor autorităților publice, de către persoanele care exercită funcții publice sau persoanele invitate pentru a participa la aceste şedințe;

c) în cadrul urmăririi penale sau al unui proces judiciar, de către participanții la proces, inclusiv martorii, de organul de urmărire penală sau instanța de judecată;

d) în cererile, scrisorile sau plîngerile cu privire la încălcarea drepturilor şi intereselor legitime, expediate autorităților publice pentru examinare.

(2) Mass-media nu poartă răspundere materială pentru preluarea cu bună-credință a relatărilor false cu privire la fapte şi/sau a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient, care vizează chestiuni de interes public, dacă acestea:

a) se conțin în comunicatele de presă ale altor persoane decît autoritățile publice;

b) se conțin în creațiile de autor, care nu pot fi redactate, sau în emisiunile difuzate în direct;

c) se conțin în declarațiile, scrise sau verbale, ale altor persoane;

d) au fost răspîndite anterior de alte mass-media;

e) cad sub incidența altor cazuri stabilite de lege.

(3) În cazul exonerării de răspundere în temeiul alin. (2), mass-media poate fi obligată să dezmintă relatările false cu privire la fapte sau să acorde dreptul la replică.

(4) Mass-media nu este exonerată de răspundere dacă subscrie informației.

Articolul 29. Compensarea prejudiciului moral

(1) Instanța de judecată va acorda o compensație de natură să aducă satisfacție persoanei lezate. La stabilirea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral, acordată persoanei fizice, instanța de judecată va lua în considerație caracterul şi gravitatea suferințelor fizice şi psihice cauzate reclamantului, caracterul informației răspîndite, gradul de răspîndire a informației, personalitatea reclamantului, reputația pîrîtului, gradul de vinovăție a pîrîtului, consecințele răspîndirii informației defăimătoare, starea materială a reclamantului şi cea a pîrîtului, publicarea rectificării, dezmințirii sau acordarea dreptului la replică pînă la depunerea cererii de chemare în judecată şi alte circumstanțe importante pentru examinarea cauzei.

(2) Se acordă compensație pentru prejudiciul moral cauzat persoanei publice doar în cazul în care persoana publică a fost defăimată cu rea-credință.

(3) Compensația pentru prejudiciul moral se acordă persoanei juridice doar dacă răspîndirea informației i-a periclitat managementul.

(4) Nu se acordă compensație pentru prejudiciul moral cauzat prin defăimarea persoanei juridice care nu mai are denumirea avută la momentul defăimării.

(5) Compensarea prejudiciilor morale cauzate de mass-media prin răspîndirea unor informații de interes public care s-au dovedit a fi false sau fără un substrat factologic suficient se efectuează doar în cazul în care mass-media a acționat cu rea-credință sau cu încălcarea altor obligații profesionale.

Secțiunea a 2-a

Procedura de examinare a cauzelor cu privire la apărarea vieții private şi de familie

Articolul 30. Procedura de examinare a cauzelor cu privire la apărarea vieții private şi de familie

Cauzele cu privire la apărarea vieții private şi de familie se examinează în ordinea şi termenele stabilite în secțiunea 1, cu excepțiile specificate în prezenta secțiune.

Articolul 31. Cererea prealabilă

În cererea prealabilă persoana lezată va indica informația care îi lezează dreptul la respectul vieții private şi de familie şi circumstanțele care demonstrează încălcarea acestui drept, solicitînd exprimarea scuzelor şi, după caz, compensarea prejudiciilor cauzate.

Articolul 32. Forma şi conținutul cererii de chemare în judecată

(1) În cererea de chemare în judecată reclamantul va indica:

a) informația care îi lezează dreptul la respectul vieții private şi de familie;

b) dacă informația îl vizează;

c) dacă informația a fost răspîndită de pîrît;

d) dacă este sau nu este persoană publică;

e) dacă informația se referă la o chestiune de interes public;

f) circumstanțele care demonstrează încălcarea dreptului la respectul vieții private şi de familie;

g) mărimea prejudiciului cauzat.

(2) Pentru cererea de chemare în judecată cu privire la apărarea vieții private şi de familie se achită o taxă de stat în mărimea stabilită la art. 19.

Articolul 33. Examinarea cererii cu privire la apărarea vieții private şi de familie

(1) La examinarea cererii de chemare în judecată cu privire la apărarea vieții private şi de familie, instanța de judecată va stabili dacă interesul public de a cunoaşte această informație depăşeşte interesul persoanei vizate de a nu răspîndi informația.

(2) Dacă se constată că cererea de chemare în judecată este întemeiată, la cererea reclamantului, instanța de judecată, prin hotărîre judecătorească, obligă pîrîtul să îşi ceară scuze şi, după caz, să compenseze prejudiciile cauzate.

Capitolul III
DISPOZIȚII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 34

(1) Prezenta lege intră în vigoare după 3 luni de la data publicării.

(2) Cauzele aflate pe rol în instanța de judecată la data intrării în vigoare a prezentei legi se vor examina conform procedurii stabilite prin prezenta lege, cu excepția art. 15–18 şi a art. 31–33.

(3) Persoana care nu a sesizat instanța de judecată pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi poate înainta o acțiune în judecată în ordinea prevăzută de prezenta lege. Termenul de prescripție curge din ziua intrării în vigoare a prezentei legi.

(4) Actele legislative şi alte acte normative în vigoare ce reglementează raporturi conexe se vor aplica în măsura în care nu contravin prezentei legi.

(5) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării:

a) va elabora şi va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI Mihai GHIMPU

Nr. 64. Chişinău, 23 aprilie 2010